

WIZARA YA ELIMU, SAYANSI NA TEKNOLOJIA
TAASISI YA ELIMU TANZANIA

MUHTASARI WA SOMO LA MICHEZO NA SANAA REKEBIFU
KWA MWALIMU TARAJALI WA FANI YA ULEMAVU WA UONI
ASTASHAHADA YA UALIMU ELIMU MAALUMU

© Taasisi ya Elimu Tanzania, 2019

Toleo la kwanza 2019

ISBN: 978-9976-61-842-6

Taasisi ya Elimu Tanzania

S.L.P. 35094

Dar es Salaam

Tanzania

Simu: +255 222 773 005

Faksi: +255 222 774 420

Baruapepe: director.general@tie.go.tz

Tovuti: www.tie.go.tz

Muhtasari huu urejelewe kama: Taasisi ya Elimu Tanzania. (2019). Muhtasari wa Somo la Michezo na Sanaa Rekebifu kwa Mwalimu Tarajali Astashahada ya Ualimu Elimu Maalumu. Dar es Salaam: Taasisi ya Elimu Tanzania.

Haki zote zimehifadhiwa. Hairuhusiwi kunakili, kurudufu, kuchapisha, kutafsiri wala kuutoa muhtasari huu kwa namna yoyote ile bila idhini ya maandishi kutoka Taasisi ya Elimu Tanzania.

Idhini

Mafunzo ya Astashahada ya Ualimu Elimu Maalumu ni ya miaka miwili na yamekusudiwa kumuandaa mwalimu tarajali kuwa mahiri na mwenye uwezo wa kufanya kazi kwa dhati na kwa weledi. Mwalimu huyo atafundisha katika shule za msingi zinazodahili wanafunzi wenye mahitaji maalumu. Mwalimu tarajali atatambuliwa kuwa ni mwalimu baada ya kuhitimu mafunzo ya Astashahada ya Ualimu Elimu Maalumu na kufaulu mafunzo ya nadharia na mafunzo ya ualimu kwa vitendo.

Muhtasari huu umeidhinishwa kuwa ni wa somo la Michezo na Sanaa Rekebifu katika Mafunzo ya Astashahada ya Ualimu Elimu Maalumu.

Dkt. Lyabwene M. Mtahabwa

Kaimu Kamishna wa Elimu

Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia

S.L.P. 10

Dodoma

Simu: +255 262 963 533

Baruapepe: info@moe.go.tz

Tovuti: www.moe.go.tz

YALIYOMO

Idhini	iii
1.0 Taarifa za Awali	1
1.1 Utangulizi	1
1.2 Muundo wa Muhtasari	1
1.3 Sababu za Kuandaa Muhtasari	2
1.4 Malengo ya Elimu Nchini Tanzania	2
1.5 Malengo ya Jumla ya Mafunzo ya Astashahada ya Ualimu Elimu Maalumu	3
1.6 Madhumuni ya Mafunzo ya Astashahada ya Ualimu Elimu Maalumu	4
1.7 Umahiri wa Jumla wa Mafunzo ya Astashahada ya Ualimu Elimu Maalumu	4
1.8 Malengo ya Somo la Michezo na Sanaa Rekebifu	5
1.9 Upimaji na Tathmini	6
1.10 Muda wa Mafunzo	7
1.11 Maudhui ya Muhtasari wa Somo	7
2.0 Maudhui ya Muhtasari	8
2.1 Umahiri Mkuu na Umahiri Mahususi wa Somo	8
2.2 Maudhui ya Ufundishaji wa Somo	10

Majedwali

Jedwali namba 1: Upimaji Endelevu na Upimaji Tamati	6
Jedwali namba 2: Umahiri wa Somo la Michezo na Sanaa Rekebifu kwa Mwalimu Tarajali wa Fani ya Ulemavu wa Uoni.....	8
Jedwali namba 3: Maudhui ya Ufundishaji wa Somo la Michezo na Sanaa Rekebifu kwa Mwalimu Tarajali wa Fani ya Ulemavu wa Uoni	10
Orodha ya Machapisho	27

1.0 Taarifa za Awali

1.1 Utangulizi

Muhtasari huu wa somo la Michezo na Sanaa Rekebifu umeandaliwa kutokana na Mtaala wa Mafunzo ya Ualimu Elimu Maalumu wa mwaka 2019. Muhtasari huu unalenga kumjengea mwalimu tarajali maarifa, stadi na mwelekeo utakaomwezesha kukabiliana na mazingira ya ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni aliyedahiliwa katika elimu ya msingi.

Ili kumsaidia mkufunzi, yametolewa mapendekezo ya mbinu za kufundishia na kujifunzia, zana/vifaa vya kufundishia na kujifunzia pamoja na upimaji. Mkufunzi anahimizwa kutumia mbinu mbalimbali na zana zinazopatikana kwenye mazingira yanayohusika na upimaji ulioshauriwa kwenye muhtasari huu. Pamoja na mbinu zilizoainishwa kwenye muhtasari huu mkufunzi anaweza kutumia mbinu nyingine tofautitofauti kulingana na mazingira na mahitaji ya mwalimu tarajali na umahiri unaojengwa.

1.2 Muundo wa Muhtasari

Muhtasari huu umegawanyika katika sehemu kuu mbili. Sehemu ya kwanza ina taarifa za awali na sehemu ya pili ni maudhui ya muhtasari.

Sehemu ya kwanza inajumuisha utangulizi, muundo wa muhtasari, sababu za kuandaa muhtasari, malengo ya elimu nchini Tanzania, malengo ya jumla ya mafunzo ya astashahada ya ualimu elimu maalumu, madhumuni ya mafunzo ya astashahada ya ualimu elimu maalumu, umahiri wa jumla wa mafunzo ya astashahada ya ualimu elimu maalumu, malengo ya somo la Michezo na Sanaa Rekebifu, upimaji na tathmini na muda wa mafunzo. Sehemu ya pili inajumuisha maudhui ya muhtasari wa somo.

1.3 Sababu za Kuandaa Muhtasari

Dira ya elimu na mafunzo inasisitiza kuwapo kwa mwalimu aliye bora kitaaluma na kitaalamu na mwenye mbinu mbalimbali za kufundishia na kujifunzia somo la Michezo na Sanaa Rekebifu ili kukabiliana na changamoto za mahitaji na matarajio ya kielimu kulingana na mabadiliko ya sayansi na teknolojia.

Mwelekeo wa dira na mpango wa elimu kwa ujumla ni kumuandaa mwalimu mwenye ujuzi wa kumfundisha mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni katika shule za msingi kwa kuzingatia misingi, kanuni na mielekeo inayopasa. Mwalimu tarajali wa somo la Michezo na Sanaa Rekebifu kwa ajili ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni anahitaji kupata ujuzi wa kuweza kuyatumia vema mazingira yake.

1.4 Malengo ya Elimu Nchini Tanzania

Elimu inayotolewa ni ya kurithisha maarifa, stadi na mielekeo bora kutoka kwa vizazi vilivyopita hadi vizazi vya wakati huu na vijavyo. Hivyo, yafuatayo ndiyo malengo makuu ya elimu nchini:

- a) kuendeleza na kukuza maendeleo, kuboresha haiba ya wananchi wa Tanzania, rasilimali zao na matumizi bora ya rasilimali hizo katika kuleta maendeleo ya mtu binafsi na ya kitaifa;
- b) kukuza tabia ya kuthamini utamaduni, mila na desturi za Watanzania;
- c) kukuza upatikanaji wa fursa za kusoma, kuandika, kuhesabu na matumizi sahihi ya maarifa na stadi za kijamii, kisayansi, kiufundi, kiteknolojia, kitaalamu na aina nyingine za maarifa na ujuzi, kwa ajili ya maendeleo na kuboresha hali ya mtu na jamii;
- d) kukuza na kuendeleza kujiamini, kudadisi, weledi na kuheshimu utu wa mtu na haki za binadamu na kuwa tayari kufanya kazi kwa kujiendeleza na kwa maendeleo ya Taifa;
- e) kuwezesha na kupanua mawanda ya kujipatia maarifa, kuboresha na kukuza stadi za kiakili, utendaji, uzalishaji na nyingine zinazotakiwa katika kukidhi mabadiliko ya mahitaji kiuchumi;

- f) kumwezesha kila raia kuelewa misingi ya katiba ya nchi pamoja na kuthamini haki za binadamu na uraia, wajibu na majukumu yanayoendana nayo;
- g) kukuza utashi wa kupenda na kuheshimu kazi za kujiajiri na kuajiriwa na kuboresha utendaji kazi katika sekta za uzalishaji na huduma;
- h) kujenga misingi ya maadili yanayokubalika kitaifa na ushirikiano wa kitaifa na kimataifa, amani na sheria kwa njia ya kujifunza;
- i) kuwezesha kuwapo kwa matumizi sahihi, usimamizi na utunzaji wa mazingira; na
- j) kujenga tabia na utamaduni wa kuwakubali watu wenye ulemavu na kuwashirikisha kwenye nyanja zote za maisha kwa maendeleo ya Taifa.

1.5 Malengo ya Jumla ya Mafunzo ya Astashahada ya Ualimu Elimu Maalumu

Mafunzo ya Ualimu Elimu Maalumu yana malengo yafuatayo:

- a) kujenga umahiri kwa mwalimu tarajali katika nadharia za saikolojia ya elimu, malezi, ushauri na huduma kwa watu wenye ulemavu;
- b) kujenga umahiri kwa mwalimu tarajali katika kugundua na kubuni mbinu na njia za kufundishia na kujifunzia;
- c) kujenga umahiri kwa mwalimu tarajali katika uchambuzi wa mtaala na vifaa vya mtaala;
- d) kujenga umahiri kwa mwalimu tarajali katika kumudu stadi kuu za masomo ya lugha, sanaa na maendeleo ya sayansi na teknolojia;
- e) kujenga umahiri kwa mwalimu tarajali katika kufanya upimaji na tathmini ya maendeleo katika elimu;
- f) kujenga umahiri kwa mwalimu tarajali katika stadi za uongozi na utawala katika elimu; na
- g) kujenga umahiri kwa mwalimu tarajali katika kumfundisha mwanafunzi mwenye mahitaji maalumu.

1.6 Madhumuni ya Mafunzo ya Astashahada ya Ualimu Elimu Maalumu

Mwishoni mwa mafunzo ya Astashahada ya Ualimu Elimu Maalumu ya muda wa miaka miwili, mwalimu tarajali aweze:

- a) kutafsiri mtaala wa elimu ya msingi na mihtasari yake katika masomo darasani;
- b) kuandaa na kutumia njia shirikishi katika ufundishaji na ujifunzaji kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi;
- c) kubuni, kuendeleza na kufaragua zana za ufundishaji na ujifunzaji katika elimu ya msingi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi;
- d) kufanya tafiti tatu za kielimu ili kuwabaini, kuwaendeleza na kuwasaidia wanafunzi wenye mahitaji maalumu katika shule za msingi;
- e) kurithisha desturi, maadili na tabia zinazokubalika kwa wanafunzi wa shule za msingi;
- f) kuchagua, kupanga, kusimamia na kuongoza vipindi darasani katika shule za msingi;
- g) kufundisha kwa ufanisi masuala mtambuka; na
- h) kutunga na kusahihisha majaribio na mitihani inayoendana na mtaala wa elimu ya msingi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi katika nyanja zote tatu za kujifunza.

1.7 Umahiri wa Jumla wa Mafunzo ya Astashahada ya Ualimu Elimu Maalumu

Umahiri mkuu wa mafunzo ya Astashahada ya Ualimu Elimu Maalumu umejikita katika kumuandaa mwalimu tarajali aweze:

- a) kumbaini mwanafunzi mwenye mahitaji maalumu, kujenga misingi ya kukubalika kwa wenzake, kwa jamii na kumpatia afua stahiki;
- b) kutumia mazingira wezeshi ya ufundishaji na ujifunzaji kwa mwanafunzi mwenye mahitaji maalumu;
- c) kutumia njia mbalimbali za mawasiliano na teknolojia saidizi kwa kuzingatia mahitaji maalumu ya mwanafunzi;
- d) kutumia mbinu mbalimbali katika kutambua vipaji walivyonavyo wanafunzi wenye mahitaji maalumu na namna ya kuviendeleza;

- e) kufanya tafiti tatuzi za kielimu ili kuwabaini na kuwasaidia wanafunzi wenye mahitaji maalumu katika shule za msingi;
- f) kutumia misingi na stadi za uongozi katika kuongoza taasisi mbalimbali za elimu;
- g) kutumia, kutunza na kukarabati vifaa saidizi vya wanafunzi wenye mahitaji maalumu;
- h) kutumia sanaa na michezo rekebifu katika kuibua na kuendeleza vipaji mbalimbali vya wanafunzi wenye mahitaji maalumu;
- i) kutumia misingi ya ufundishaji na ujifunzaji kufundishia masomo ya taaluma;
- j) kujenga umahiri wa masomo kwa mwalimu tarajali utakaomwezesha kuelewa masomo vema na hivyo kumfundisha mwanafunzi mwenye mahitaji maalumu; na
- k) kushirikiana na familia za wanafunzi wenye mahitaji maalumu katika kuwajengea wanafunzi hao kujiamini, tabia ya kujifunza na kukuza vipaji walivyonavyo.

1.8 Malengo ya Somo la Michezo na Sanaa Rekebifu

Muhtasari huu wa Somo la Michezo na Sanaa Rekebifu kwa wanafunzi mwenye ulemavu wa uoni umeandaliwa ili kumwezesha mwalimu tarajali:

- a) kutumia stadi za michezo katika kumjenga mwanafunzi kimwili, kiakili na kijamii;
- b) kukuza na kuibua vipaji kupitia michezo na sanaa; na
- c) kutumia michezo na sanaa kuwawezesha wanafunzi wenye ulemavu wa uoni kulinda na kuendeleza mila, desturi na utamaduni.

1.9 Upimaji na Tathmini

Muhtasari huu umependekeza mbinu mbalimbali za upimaji na tathmini kwa kuzingatia mahitaji ya mwalimu tarajali wakati wa mchakato wa ujifunzaji wa kozi ya ualimu. Upimaji tamati utafanywa na Baraza la Mitihani la Tanzania na utakuwa na alama 50. Upimaji endelevu utafanywa na mkufunzi wakati mchakato wa ufundishaji na ujifunzaji unaendelea na utakuwa na alama 50. Upimaji huu unahusisha majaribio, kazimradi, kazi binafsi, mkoba wa kazi, kazi kwa vitendo na mtihani wa mwisho wa muhula. Uzito wa kila aina ya upimaji umeoneshwa katika jedwali lifuatalo:

Jedwali namba 1: Upimaji Endelevu na Upimaji Tamati

Vipengele	Njia za Upimaji	Mwaka				Idadi	Alama (%)
		Mwaka wa I		Mwaka wa II			
		Muhula wa I	Muhula wa II	Muhula wa I	Muhula wa II		
Taaluma	Majaribio	1	1	1	1	4	10
	Kazimradi	1	-	1	-	2	5
	Kazi binafsi	1	1	1	-	3	5
	Kazi kwa vitendo	1	1	1	-	3	5
	Mkoba wa kazi	1	-	1	-	2	5
	Mtihani wa mwisho wa muhula	1	1	1	-	3	20
Upimaji endelevu							50
Upimaji tamati: Mtihani wa Baraza la Mitihani la Tanzania					1	1	50
Jumla ya alama za upimaji endelevu na upimaji tamati							100

1.10 Muda wa Mafunzo

Muhtasari huu wa somo la Michezo na Sanaa Rekebifu kwa fani ya ulemavu wa uoni umekusudiwa kukamilishwa kwa kipindi cha miaka miwili. Mtazamo wa somo hili ni kumjengea mwalimu tarajali misingi muhimu ya maarifa ya somo la Michezo na Sanaa Rekebifu itakayomwezesha kumfundisha kikamilifu mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni kumudu ujifunzaji katika elimu ya msingi.

1.11 Maudhui ya Muhtasari wa Somo

Maudhui ya muhtasari yamepangwa katika jedwali yakihusisha umahiri mkuu, umahiri mahususi, shughuli za kutendwa na mwalimu tarajali, vigezo vya upimaji, viwango vya utendaji na idadi ya vipindi

1.11.1 Umahiri

Ni uwezo wa kufikiri na kutenda kwa ufanisi

1.11.2 Umahiri Mkuu

Ni uwezo wa kutenda jambo kwa usahihi na ufanisi unaokusudiwa kufikiwa na mwalimu tarajali baada ya kujifunza kwa muda fulani. Hujengwa na umahiri mahususi kadhaa atakaoujenga mwalimu tarajali kwa kutenda shughuli mbalimbali

1.11.3 Umahiri Mahususi

Ni uwezo atakaojengewa mwalimu tarajali katika kutenda shughuli mbalimbali kwa muda maalumu

1.11.4 Shughuli za Kutendwa na Mwalimu Tarajali

Ni vitendo ambavyo mwalimu tarajali anapaswa kuvifanya ili kufikia umahiri mahususi uliokusudiwa

1.11.5 Vigezo vya Upimaji

Ni viwango vya ufanisi wa utendaji wa mwalimu tarajali ili kufikia umahiri mahususi

1.11.6 Viwango vya Utendaji

Ni kiasi cha ufikiwaji wa vigezo vya kila shughuli anayotenda mwalimu tarajali

1.11.7 Idadi ya Vipindi

Idadi ya vipindi ni makadirio ya muda utakaotumika katika kufundisha na kujifunza kwa kuzingatia uzito wa umahiri mahususi na shughuli za kutendwa na mwalimu tarajali. Makadirio haya ya muda yamewekwa kwa mfumo wa vipindi ambapo kila kipindi ni dakika 60. Somo hili litafundishwa kwa vipindi viwili (2) kwa wiki. Hata hivyo, mapendekezo haya ya idadi ya vipindi yanaweza kubadilika kulingana na mazingira ya kufundishia na kujifunzia

2.0 Maudhui ya Muhtasari

2.1 Umahiri Mkuu na Umahiri Mahususi wa Somo

Jedwali namba 2: Umahiri wa Somo la Michezo na Sanaa Rekebifu kwa Mwalimu Tarajali wa Fani ya Ulemavu wa Uoni

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi
1.0 Kutumia stadi za michezo rekebifu kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	1.1 Kukuza stadi za michezo rekebifu kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni 1.2 Kutumia vifaa vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni 1.3 Kutengeneza, kutunza na kukarabati vifaa vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni

Umahiri mkuu	Umahiri mahususi
	1.4 Kuandaa mashindano ya michezo rekebifu kwa wanafunzi wenye ulemavu wa uoni kitaifa na kimataifa
2.0 Kutumia elimu ya viungo katika kuimarisha viungo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	2.1 Kutumia elimu ya mazoezi ya viungo na elimu ya mazoezi rekebishi ya viungo ili kumjenga mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni 2.2 Kuchambua vifaa na matumizi yake katika mazoezi ya viungo kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni 2.3 Kutoa huduma saidizi za kimichezo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni 2.4 Kujenga utimamu wa mwili kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni
3.0 Kutumia sanaa mbalimbali kukuza na kuibua vipaji kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	3.1 Kuchambua sanaa za maonesho kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni 3.2 Kutumia stadi za sanaa za ufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni 3.3 Kuandaa mazingira rekebifu ya sanaa za maonesho kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni

2.2 Maudhui ya Ufundishaji wa Somo

Jedwali namba 3: Maudhui ya Ufundishaji wa Somo la Michezo na Sanaa Rekebifu kwa Mwalimu Tarajali wa Fani ya Ulemavu wa Uoni

Umahiri Mkuu	Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwalimu Tarajali	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji				Idadi ya Vipindi
				Utendaji Chini ya Wastani	Utendaji wa Wastani	Utendaji Mzuri	Utendaji Mzuri Sana	
1.0 Kutumia stadi za michezo rekebifu kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	1.1 Kukuza stadi za michezo rekebifu kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	a) Kueleza dhana ya michezo rekebifu na elimu ya michezo	Dhana ya michezo rekebifu na elimu ya michezo imeelezwa.	Anaeleza maana ya michezo rekebifu na elimu ya michezo.	Anaeleza maana na sifa ya michezo rekebifu na elimu ya michezo.	Anaeleza maana, sifa na umuhimu wa michezo rekebifu na elimu ya michezo.	Anaeleza maana, sifa, umuhimu, kuhusianisha na kutofautisha michezo rekebifu na elimu ya michezo.	12
		b) Kubainisha vipengele vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Vipengele vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni vimebainishwa.	Anabainisha kipengele kimoja cha michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anabainisha vipengele viwili vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anabainisha vipengele vitatu vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anabainisha vipengele vinne vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi na mazingira ya michezo.	

Umahiri Mkuu	Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwalimu Tarajali	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji				Idadi ya Vipindi
				Utendaji Chini ya Wastani	Utendaji wa Wastani	Utendaji Mzuri	Utendaji Mzuri Sana	
		c) Kufafanua makundi ya michezo (michezo asili na michezo sahili)	Makundi ya michezo (michezo asili na michezo sahili) yamefafanuliwa.	Anafafanua kundi moja la michezo.	Anafafanua makundi mawili ya michezo.	Anafafanua makundi mawili ya michezo na kuyatofautisha.	Anafafanua, anayahusianisha na kuyatofautisha makundi mawili ya michezo na kutoa mifano.	
		d) Kufafanua aina za michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Aina za michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni zimefafanuliwa.	Anafafanua aina moja ya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anafafanua aina mbili za michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anafafanua na kuzitofautisha aina mbili za michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anafafanua, anazitofautisha na kuzihusianisha aina mbili za michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	

Umahiri Mkuu	Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwalimu Tarajali	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji				Idadi ya Vipindi
				Utendaji Chini ya Wastani	Utendaji wa Wastani	Utendaji Mzuri	Utendaji Mzuri Sana	
		e) Kufafanua sheria, kanuni na taratibu za michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Sheria, kanuni na taratibu za michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni zimefafanuliwa.	Anafafanua sheria za michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anafafanua sheria na kanuni za michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anafafanua sheria, kanuni na taratibu za michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anafafanua sheria, kanuni na taratibu za michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni na kuzitumia katika michezo.	
	1.2 Kutumia vifaa vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	a) Kufafanua dhana ya vifaa stahiki vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni (maana aina na umuhimu)	Dhana ya vifaa stahiki vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni imefafanuliwa.	Anafafanua maana ya vifaa stahiki vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anafafanua maana na aina ya vifaa stahiki vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anafafanua maana, aina na umuhimu wa vifaa stahiki vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anafafanua maana, aina na umuhimu wa vifaa stahiki vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni na kutoa mifano kwa kuzingatia mazingira ya ujifunzaji.	8

Umahiri Mkuu	Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwalimu Tarajali	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji				Idadi ya Vipindi
				Utendaji Chini ya Wastani	Utendaji wa Wastani	Utendaji Mzuri	Utendaji Mzuri Sana	
		b) Kubainisha vifaa vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Vifaa vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni vimebainishwa.	Anabainisha vifaa vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anabainisha vifaa na aina za vifaa vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anabainisha vifaa na aina za vifaa vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni kwa kutoa mifano.	Anabainisha vifaa na aina za vifaa vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni na kuvihusianisha na michezo husika kwa kutoa mifano.	
		c) Kufafanua matumizi ya vifaa vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Matumizi ya vifaa vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni yamefafanuliwa.	Anafafanua matumizi ya vifaa vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anafafanua matumizi ya vifaa vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi na kutoa mifano.	Anafafanua na kutofautisha matumizi ya vifaa vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi na kutoa mifano.	Anafafanua, anatofautisha na kuelezea umuhimu wa matumizi ya vifaa vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi na kutoa mifano.	

Umahiri Mkuu	Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwalimu Tarajali	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji				Idadi ya Vipindi
				Utendaji Chini ya Wastani	Utendaji wa Wastani	Utendaji Mzuri	Utendaji Mzuri Sana	
	1.3 Kutengeneza, kutunza na kukarabati vifaa vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	<p>a) Kubainisha sifa za viwanja vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni</p> <p>b) Kufaragua vifaa vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni</p> <p>c) Kubainisha maeneo ya kutunzia vifaa vya michezo kwa kuzingatia aina ya kifaa</p>	<p>Sifa za viwanja vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni zimebainishwa.</p> <p>Vifaa vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni vimefaraguliwa.</p> <p>Maeneo ya kutunzia vifaa vya michezo kwa kuzingatia aina ya kifaa yamebainishwa.</p>	<p>Anabainisha sifa za viwanja vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya kundi moja la wanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.</p> <p>Anafaragua vifaa viwili vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.</p> <p>Anabainisha maeneo ya kutunzia vifaa vya michezo kwa kuzingatia aina moja ya kifaa.</p>	<p>Anabainisha sifa za viwanja vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya makundi mawili ya wanafunzi wenye ulemavu wa uoni.</p> <p>Anafaragua vifaa vitatu vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi na kuvitumia.</p> <p>Anabainisha maeneo ya kutunzia vifaa vya michezo kwa kuzingatia aina mbili za vifaa.</p>	<p>Anabainisha na kutofautisha sifa za viwanja vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.</p> <p>Anafaragua vifaa vinne vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi na kuvitumia.</p> <p>Anabainisha maeneo ya kutunzia vifaa vya michezo kwa kuzingatia aina tatu za vifaa.</p>	<p>Anabainisha, anatofautisha sifa na kuandaa viwanja vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.</p> <p>Anafaragua vifaa vitano vya michezo rekebifu kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi na kuvitumia.</p> <p>Anabainisha maeneo ya kutunzia vifaa vya michezo kwa kuzingatia aina nne za vifaa na kutoa mifano.</p>	10

Umahiri Mkuu	Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwalimu Tarajali	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji				Idadi ya Vipindi
				Utendaji Chini ya Wastani	Utendaji wa Wastani	Utendaji Mzuri	Utendaji Mzuri Sana	
		d) Kubainisha vifaa vya michezo vinavyofaa kukarabatiwa	Vifaa vya michezo vinavyofaa kukarabatiwa vimebainishwa.	Anabainisha kifaa kimoja cha michezo kinachofaa kukarabatiwa.	Anabainisha vifaa viwili vya michezo vinavyofaa kukarabatiwa.	Anabainisha vifaa vitatu vya michezo vinavyofaa kukarabatiwa.	Anabainisha vifaa vinne vya michezo vinavyofaa kukarabatiwa.	
	1.4 Kuandaa mashindano ya michezo rekebifu kwa wanafunzi wenye ulemavu wa uoni kitaifa na kimataifa	a) Kueleza dhana ya mashindano ya kitaifa na kimataifa kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Dhana ya mashindano ya kitaifa na kimataifa kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni imeelezwa.	Anaeleza maana ya mashindano ya kitaifa na kimataifa kwa mwanafunzi.	Anaeleza maana na sifa ya mashindano ya kitaifa na kimataifa kwa mwanafunzi.	Anaeleza maana, sifa na umuhimu wa mashindano ya kitaifa na kimataifa kwa mwanafunzi.	Anaeleza maana, sifa, umuhimu na tofauti ya mashindano ya kitaifa na kimataifa kwa mwanafunzi.	10
		b) Kueleza historia fupi ya michezo ya Olimpiki na Para-Olimpiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Historia fupi ya michezo ya Olimpiki na Para-Olimpiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni imeelezwa.	Anaeleza historia fupi ya michezo ya Olimpiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anaeleza historia fupi ya michezo ya Olimpiki na Para-Olimpiki kwa mwanafunzi.	Anaeleza historia fupi ya michezo ya Olimpiki na Para-Olimpiki na umuhimu wake kwa mwanafunzi.	Anaeleza historia fupi, umuhimu wake na kutofautisha michezo ya Olimpiki na Para-Olimpiki kwa mwanafunzi.	

Umahiri Mkuu	Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwalimu Tarajali	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji				Idadi ya Vipindi
				Utendaji Chini ya Wastani	Utendaji wa Wastani	Utendaji Mzuri	Utendaji Mzuri Sana	
		c) Kubainisha aina za michezo ya Para-Olimpiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Aina za michezo ya Para-Olimpiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni zimebainishwa.	Anabainisha aina moja ya mchezo wa Para-Olimpiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anabainisha aina mbili za michezo ya Para-Olimpiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anabainisha aina tatu za michezo ya Para-Olimpiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anabainisha aina nne za michezo ya Para-Olimpiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni na kutoa mifano.	
		d) Kubainisha sheria na kanuni za michezo ya Para-Olimpiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Sheria na kanuni za michezo ya Para-Olimpiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni zimebainishwa.	Anabainisha sheria za michezo ya Para-Olimpiki kwa mwanafunzi.	Anabainisha sheria na kanuni za michezo ya Para-Olimpiki kwa mwanafunzi.	Anabainisha sheria, kanuni na umuhimu wa michezo ya Para-Olimpiki kwa mwanafunzi.	Anabainisha sheria, kanuni, umuhimu na kuzitumia sheria katika michezo ya Para-Olimpiki kwa mwanafunzi.	

Umahiri Mkuu	Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwalimu Tarajali	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji				Idadi ya Vipindi
				Utendaji Chini ya Wastani	Utendaji wa Wastani	Utendaji Mzuri	Utendaji Mzuri Sana	
2.0 Kutumia elimu ya viungo katika kuimarisha viungo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	2.1 Kutumia elimu ya mazoezi ya viungo na elimu ya mazoezi rekebishi ya viungo kumjenga mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	a) Kufafanua dhana ya elimu ya mazoezi ya viungo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Dhana ya Elimu ya mazoezi ya viungo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni imefafanuliwa (maana, aina na umuhimu katika nyanja za kimwili, kiakili, kijamii, kisaikolojia na kiuchumi).	Anafafanua maana ya elimu ya mazoezi ya viungo kwa mwanafunzi kwa kuzingatia nyanja moja.	Anafafanua maana na aina ya elimu ya mazoezi ya viungo kwa mwanafunzi kwa kuzingatia nyanja tatu.	Anafafanua maana, aina na umuhimu wa elimu ya mazoezi ya viungo kwa mwanafunzi kwa kuzingatia nyanja nne.	Anafafanua maana, aina na umuhimu wa elimu ya mazoezi ya viungo kwa mwanafunzi kwa kuzingatia nyanja tano (kimwili, kiakili, kisaikolojia kijamii na kiuchumi).	9
		b) Kutofautisha elimu ya mazoezi ya viungo na elimu ya mazoezi rekebishi ya viungo kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Elimu ya mazoezi ya viungo na elimu ya mazoezi rekebishi ya viungo zimetofautishwa.	Anatofautisha sifa za mazoezi ya viungo na mazoezi rekebishi ya viungo kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anatofautisha sifa na aina za mazoezi ya viungo na mazoezi rekebishi ya viungo kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anatofautisha sifa, aina na sheria za mazoezi ya viungo na mazoezi rekebishi ya viungo kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anatofautisha sifa, aina, sheria na kanuni za mazoezi ya viungo na mazoezi rekebishi ya viungo kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	

Umahiri Mkuu	Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwalimu Tarajali	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji				Idadi ya Vipindi
				Utendaji Chini ya Wastani	Utendaji wa Wastani	Utendaji Mzuri	Utendaji Mzuri Sana	
		c) Kubaini mambo ya kuzingatia wakati wa kufanya mazoezi ya viungo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Mambo ya kuzingatia wakati wa kufanya mazoezi ya viungo kulingana na mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni yamebainishwa (sheria, kanuni, aina, matumizi ya vifaa na muda).	Anabainisha sheria za kuzingatia wakati wa kufanya mazoezi ya viungo kulingana na mahitaji ya mwanafunzi.	Anabainisha sheria na kanuni za kuzingatia wakati wa kufanya mazoezi ya viungo kulingana na mahitaji ya mwanafunzi.	Anabainisha sheria, kanuni, aina na muda wa kuzingatia wakati wa kufanya mazoezi ya viungo kulingana na mahitaji ya mwanafunzi.	Anabainisha sheria, kanuni, aina, matumizi ya vifaa na muda wa kuzingatia wakati wa kufanya mazoezi ya viungo kulingana na mahitaji ya mwanafunzi.	
	2.2 Kuchambua vifaa na matumizi yake katika mazoezi ya viungo kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	a) Kueleza dhana ya vifaa (maana, sifa, na umuhimu) vya mazoezi ya viungo kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Dhana ya vifaa (maana, sifa, na umuhimu) vya mazoezi ya viungo kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni imeelezwa.	Anaeleza maana ya vifaa vya mazoezi ya viungo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anaeleza maana na sifa ya vifaa vya mazoezi ya viungo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.	Anaeleza maana na sifa ya vifaa vya mazoezi ya viungo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni kwa kutoa mifano.	Anaeleza maana, sifa na umuhimu wa vifaa vya mazoezi ya viungo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni kwa kutoa mifano.	10

Umahiri Mkuu	Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwalimu Tarajali	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji				Idadi ya Vipindi
				Utendaji Chini ya Wastani	Utendaji wa Wastani	Utendaji Mzuri	Utendaji Mzuri Sana	
		b) Kubainisha aina ya vifaa vya mazoezi ya viungo kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Aina za vifaa vya mazoezi ya viungo kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni zimebainishwa.	Anabainisha aina moja ya kifaa cha mazoezi ya viungo kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anabainisha aina mbili za vifaa vya mazoezi ya viungo kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anabainisha aina tatu za vifaa vya mazoezi ya viungo kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anabainisha aina nne za vifaa vya mazoezi ya viungo kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	
		c) Kubainisha matumizi ya vifaa vya elimu ya mazoezi ya viungo kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Matumizi ya vifaa vya elimu ya mazoezi ya viungo kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni yamebainishwa.	Anabainisha matumizi ya kamba kwa mwanafunzi.	Anabainisha matumizi ya kamba na baiskeli tuli kwa mwanafunzi.	Anabainisha matumizi ya kamba, baiskeli tuli na vyuma vya kunyanyua kwa mwanafunzi.	Anabainisha matumizi ya kamba, baiskeli tuli, vyuma vya kunyanyua, mkeka na godoro kwa mwanafunzi.	

Umahiri Mkuu	Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwalimu Tarajali	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji				Idadi ya Vipindi
				Utendaji Chini ya Wastani	Utendaji wa Wastani	Utendaji Mzuri	Utendaji Mzuri Sana	
		d) Kubainisha mambo ya msingi ya kuzingatia katika kutengeneza, kutunza na kukarabati vifaa vya mazoezi ya viungo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Mambo ya msingi ya kuzingatia katika kutunza na kukarabati vifaa vya mazoezi ya viungo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni yamebainishwa.	Anabainisha jambo moja la msingi la kuzingatia katika kutengeneza, kutunza na kukarabati vifaa vya mazoezi ya viungo kwa mwanafunzi.	Anabainisha mambo mawili ya msingi ya kuzingatia katika kutengeneza, kutunza na kukarabati vifaa vya mazoezi ya viungo kwa mwanafunzi.	Anabainisha mambo matatu ya msingi ya kuzingatia katika kutengeneza, kutunza na kukarabati vifaa vya mazoezi ya viungo kwa mwanafunzi.	Anabainisha mambo manne ya msingi ya kuzingatia katika kutengeneza, kutunza na kukarabati vifaa vya mazoezi ya viungo kwa mwanafunzi na kutoa mifano.	
	2.3 Kutoa huduma saidizi za kimichezo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	a) Kufafanua dhana ya huduma saidizi (maana, sifa na umuhimu) katika michezo rekebifu kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Dhana ya huduma saidizi (maana, sifa na umuhimu) katika michezo rekebifu kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni imefafanuliwa.	Anafafanua maana ya huduma saidizi katika michezo rekebifu kwa mwanafunzi.	Anafafanua maana na sifa ya huduma saidizi katika michezo rekebifu kwa mwanafunzi.	Anafafanua maana, sifa na umuhimu wa huduma saidizi katika michezo rekebifu kwa mwanafunzi.	Anafafanua maana, sifa na umuhimu wa huduma saidizi katika michezo rekebifu na kutoa mifano.	10

Umahiri Mkuu	Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwalimu Tarajali	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji				Idadi ya Vipindi
				Utendaji Chini ya Wastani	Utendaji wa Wastani	Utendaji Mzuri	Utendaji Mzuri Sana	
		b) Kubainisha huduma saidizi za kimichezo katika michezo rekebifu kwa mwanafunzi	Huduma saidizi za kimichezo katika michezo rekebifu kwa mwanafunzi zimebainishwa.	Anabainisha huduma saidizi moja ya kimichezo katika michezo rekebifu kwa mwanafunzi	Anabainisha huduma saidizi mbili za kimichezo katika michezo rekebifu kwa mwanafunzi	Anabainisha huduma saidizi tatu za kimichezo katika michezo rekebifu kwa mwanafunzi	Anabainisha huduma saidizi nne za kimichezo katika michezo rekebifu kwa mwanafunzi na kutoa mifano.	
		c) Kuchambua vifaa vinavyopatikana katika kisanduku cha huduma ya kwanza	Vifaa vinavyopatikana katika kisanduku cha huduma ya kwanza vimechambuliwa.	Anachambua kifaa kimoja kinachopatikana katika kisanduku cha huduma ya kwanza.	Anachambua vifaa vitatu vinavyopatikana katika kisanduku cha huduma ya kwanza.	Anachambua vifaa vitano vinavyopatikana katika kisanduku cha huduma ya kwanza.	Anachambua vifaa sita vinavyopatikana katika kisanduku cha huduma ya kwanza.	
		d) Kueleza kanuni za kutoa huduma za kimichezo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Kanuni za kutoa huduma za kimichezo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni zimeelezwa.	Anaeleza maana ya kanuni za michezo kwa mwanafunzi.	Anaeleza maana ya kanuni za michezo na kuzitaja kwa mwanafunzi.	Anaeleza maana ya kanuni za michezo, kuzitaja na umuhimu wake kwa mwanafunzi.	Anaeleza maana ya kanuni za michezo, kuzitaja, umuhimu na matumizi yake kwa mwanafunzi.	

Umahiri Mkuu	Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwalimu Tarajali	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji				Idadi ya Vipindi
				Utendaji Chini ya Wastani	Utendaji wa Wastani	Utendaji Mzuri	Utendaji Mzuri Sana	
	2.4 Kujenga utimamu wa mwili kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	a) Kufafanua dhana ya utimamu wa mwili kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Dhana ya utimamu wa mwili kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni imefafanuliwa.	Anafafanua maana ya utimamu wa mwili kwa mwanafunzi.	Anafafanua maana na sifa ya utimamu wa mwili kwa mwanafunzi.	Anafafanua maana, sifa na umuhimu na utimamu wa mwili kwa mwanafunzi.	Anafafanua maana, sifa na umuhimu wa utimamu wa mwili kwa mwanafunzi na kutoa mifano.	9
		b) Kubainisha shughuli zinazojenga utimamu wa mwili kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Shughuli zinazojenga utimamu wa mwili kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni zimebainishwa.	Anabainisha shughuli moja inayojenga utimamu wa mwili (mazoezi ya viungo) kwa mwanafunzi.	Anabainisha shughuli mbili zinazojenga utimamu wa mwili (mazoezi ya viungo na kazi za mikono) kwa mwanafunzi.	Anabainisha shughuli tatu zinazojenga utimamu wa mwili (mazoezi ya viungo, kazi za mikono na kuandika) kwa mwanafunzi.	Anabainisha shughuli nne zinazojenga utimamu wa mwili (mazoezi ya viungo, kazi za mikono, kuandika na kuchangamana) kwa mwanafunzi.	

Umahiri Mkuu	Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwalimu Tarajali	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji				Idadi ya Vipindi
				Utendaji Chini ya Wastani	Utendaji wa Wastani	Utendaji Mzuri	Utendaji Mzuri Sana	
		c) Kuchambua vifaa vya kutumia wakati wa kufanya mazoezi ya kujenga utimamu wa mwili kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Vifaa vya kutumia wakati wa kufanya mazoezi ya kujenga utimamu wa mwili kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni vimechambuliwa.	Anachambua kifaa kimoja cha kutumia wakati wa kufanya mazoezi ya kujenga utimamu wa mwili kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anachambua vifaa vitatu vya kutumia wakati wa kufanya mazoezi ya kujenga utimamu wa mwili kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anachambua vifaa vinne vya kutumia wakati wa kufanya mazoezi ya kujenga utimamu wa mwili kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anachambua vifaa vitano vya kutumia wakati wa kufanya mazoezi ya kujenga utimamu wa mwili kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	
3.0 Kutumia sanaa mbalimbali kukuza na kuibua vipaji kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	3.1 Kuchambua sanaa za maonesho kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	a) Kufafanua dhana ya sanaa za maonesho. (maana, aina na umuhimu)	Dhana ya sanaa za maonesho (maana, aina na umuhimu) imefafanuliwa.	Anafafanua maana ya sanaa za maonesho kwa mwanafunzi.	Anafafanua maana na aina za sanaa za maonesho kwa mwanafunzi.	Anafafanua maana, aina na umuhimu wa sanaa za maonesho kwa mwanafunzi.	Anafafanua maana, aina na umuhimu wa sanaa za maonesho kwa mwanafunzi kwa kutoa mifano.	9

Umahiri Mkuu	Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwalimu Tarajali	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji				Idadi ya Vipindi
				Utendaji Chini ya Wastani	Utendaji wa Wastani	Utendaji Mzuri	Utendaji Mzuri Sana	
		b) Kueleza vifaa vya sanaa za maonesho kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi (ngoma, manyanga, mapambo, eneo)	Vifaa vya sanaa za maonesho kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni vimeelezwa.	Anaeleza kifaa kimoja cha sanaa za maonesho kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi (ngoma).	Anaeleza vifaa viwili vya sanaa za maonesho kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi (ngoma na manyanga).	Anaeleza vifaa vitatu vya sanaa za maonesho kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi (ngoma, manyanga na mapambo).	Anaeleza vifaa vinne vya sanaa za maonesho kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi (ngoma, manyanga, mapambo na eneo) na kutoa mifano.	
		c) Kubuni na Kutengeneza kazi za sanaa za maonesho kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Kazi za sanaa za maonesho kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni zimebuniwa na kutengenezwa.	Anabuni na kutengeneza kazi mbili za sanaa za maonesho kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anabuni na kutengeneza kazi tatu za sanaa za maonesho kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anabuni na kutengeneza kazi nne za sanaa za maonesho kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anabuni na kutengeneza kazi tano za sanaa za maonesho kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi na kutoa mifano.	

Umahiri Mkuu	Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwalimu Tarajali	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji				Idadi ya Vipindi
				Utendaji Chini ya Wastani	Utendaji wa Wastani	Utendaji Mzuri	Utendaji Mzuri Sana	
	3.2 Kutumia stadi za sanaa za ufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	a) Kueleza dhana ya sanaa za ufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Dhana ya sanaa za ufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni imeelezwa.	Anaeleza maana ya sanaa za ufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anaeleza maana na aina ya sanaa za ufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anaeleza maana, aina na umuhimu wa sanaa za ufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anaeleza maana, aina, umuhimu na matumizi ya sanaa za ufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	9
		b) Kubainisha vifaa vya sanaa za ufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Vifaa vya sanaa za ufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni vimebainishwa.	Anabainisha vifaa vitatu vya sanaa za ufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anabainisha vifaa vinne vya sanaa za ufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anabainisha vifaa vitano vya sanaa za ufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anabainisha vifaa sita vya sanaa za ufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	
		c) Kubuni na kutengeneza kazi mbalimbali za kiufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	Kazi mbalimbali za kiufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni zimebuniwa na kutengenezwa.	Anabuni na kutengeneza kazi mbili za kiufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anabuni na kutengeneza kazi tatu za kiufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anabuni na kutengeneza kazi nne za kiufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	Anabuni na kutengeneza kazi tano za kiufundi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi.	

Umahiri Mkuu	Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwalimu Tarajali	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji				Idadi ya Vipindi
				Utendaji Chini ya Wastani	Utendaji wa Wastani	Utendaji Mzuri	Utendaji Mzuri Sana	
	3.3 Kuandaa mazingira rekebifu ya sanaa za maonesho kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni	<p>a) Kufafanua dhana ya mazingira rekebifu ya sanaa za maonesho</p> <p>b) Kubaini mazingira ya sanaa za maonesho kulingana na mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni</p> <p>c) Kueleza kanuni na taratibu za sanaa za maonesho kulingana na mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni</p>	<p>Dhana ya mazingira rekebifu ya sanaa za maonesho imefafanuliwa.</p> <p>Mazingira ya sanaa za maonesho kulingana na mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni yamebainishwa.</p> <p>Kanuni na taratibu za sanaa za maonesho kulingana na mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni zimeelezewa.</p>	<p>Anafafanua maana ya mazingira rekebifu ya sanaa za maonesho.</p> <p>Anabainisha mazingira ya ngoma kulingana na mahitaji ya mwanafunzi.</p> <p>Anaelezea kanuni za sanaa za maonesho kulingana na mahitaji ya mwanafunzi.</p>	<p>Anafafanua maana na umuhimu wa mazingira rekebifu ya sanaa za maonesho.</p> <p>Anabainisha mazingira ya ngoma na nyimbo kulingana na mahitaji ya mwanafunzi.</p> <p>Anaelezea kanuni na taratibu za sanaa za maonesho kulingana na mahitaji ya mwanafunzi.</p>	<p>Anafafanua maana, umuhimu na kuchambua mazingira rekebifu ya sanaa za maonesho.</p> <p>Anabainisha mazingira ya ngoma, nyimbo na mashairi kulingana na mahitaji ya mwanafunzi.</p> <p>Anaelezea kanuni, taratibu na umuhimu wa sanaa za maonesho kulingana na mahitaji ya mwanafunzi.</p>	<p>Anafafanua maana, umuhimu, kuchambua na kuandaa mazingira rekebifu ya sanaa za maonesho.</p> <p>Anabainisha mazingira ya ngoma, nyimbo, mashairi, majigambo na sarakasi kulingana na mahitaji ya mwanafunzi.</p> <p>Anaelezea kanuni, taratibu, umuhimu na matumizi ya sanaa za maonesho kulingana na mahitaji ya mwanafunzi.</p>	8

Orodha ya Machapisho

Inclusive Development Promoters & Consultants. (2016). *Kamusi elekezi ya ulemavu, kingereza - kiswahili*. Dar es Salaam, Tanzania: Nesmap Printing Technology.

Reynolds, R. C. (2014). *Concise encyclopedia of special education* (4nd ed.). New Jersey, United States of America: Wiley.

Sherrill, C. (2004). *Cape adapted physical activity, recreation and sport* (6th ed.). New York, United States of America: McGraw-Hill.

Wnnick, J. P. (1995). *Adapted physical education and sports*. Brockport, United States of America: State University of New York College.